

UCHWAŁA Nr XXXVIII/127/2009

Rady Gminy Jastrzębia

z dnia 30.10.2009r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2009 – 2012

Na podstawie art. 18 ust.1 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591 z późn.zm.), oraz art. 110 ust.10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz.728 z późn.zm.), oraz art. 6 ust.1 i 2, art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 180 poz. 1493 z późn. zm.) **Rada Gminy Jastrzębia**

uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2009 – 2012 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jastrzębia oraz Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębi.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY
Cezary Pieniążewski

Gminny Program

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

w gminie Jastrzębia na lata 2009 – 2012

Rozdział I

Podstawa prawna

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2009 – 2012 oparty jest na następujących przepisach prawnych:

1. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 28 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
4. uchwała Nr XI/38/2007 Rady Gminy w Jastrzębi z dnia 30 sierpnia 2007 r. w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jastrzębia na lata 2007-2009.

Rozdział II

Informacje ogólne

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego

zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – **przemoc** to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny to osoba najbliższa w rozumieniu art.115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Ponad jedna trzecia badanych (37%) zna przynajmniej jedną kobietę – ofiarę przemocy swojego partnera. Kobiety częściej ujawniają przemoc. Dwie piąte kobiet (41%) zna w swoim środowisku, co najmniej jedną kobietę bitą przez męża. Natomiast więcej niż jedna piąta (22%) zna przynajmniej kilka takich kobiet, a więc prawdopodobnie żyje w środowisku, gdzie przemoc jest normą. Prawie 70% sytuacji przemocy zachodzi w rodzinach, gdzie istnieje problem alkoholowy. (Hanna Dorota Sasal „Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie – niebieskie karty” wyd. PARPA Warszawa 2005).

Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
2. **Przemoc psychiczna** - sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, mówienie kobiecie że jest do niczego, że jest brzydka, głupia, chora psychicznie, że nikt jej nie zechce, że bez sprawcy sobie nie poradzi;
3. **Przemoc seksualna** - zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy.
4. **Przemoc finansowa (ekonomiczna)** – np. utrzymanie kobiety w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu;

5. **Przemoc polegająca na osaczaniu** – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia;
6. **Przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%) będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wskazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

art. 207 § 1 k.k. – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)*.

art. 191 § 1 k.k. – kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu)*.

art. 197 § 1 k.k. – kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

art. 209 § 1 k.k. – kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nie łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

** ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.*

*** ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej postępowanie w danej sprawie nie może być wszczęte.*

Rozdział III

Założenia Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek jednorazowego lub wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

Rozdział IV

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Art.6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

„1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz.593 z późn.zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 147, poz.1231, z późn.zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej. 2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 3) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;*
- 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia”.*

W celu realizacji ww. zadań – w gminie Jastrzębia uruchamia się system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na:

1. pracy Interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. pracy Koordynatora ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. nawiązaniu ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębi i Policją.

Rozdział V

Strategia i metody działania

A. Przygotowanie diagnozy występowania zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Jastrzębia.

1. Należy zebrać wszelkie dostępne dane, które pozwolą dokonać pomiaru zjawiska. Źródłem informacji będą statystyki Policji, sądu, pomocy społecznej, szkół, ośrodków zdrowia, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gminy.
2. Przeprowadzenie diagnozy i ustalenie zasobów środowiska lokalnego, a więc działalności instytucji, placówek, organizacji pozarządowych, świetlic, osób zajmujących się pomaganiem i na tej podstawie opracowanie mapy zasobów środowiska lokalnego.
3. Przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie, a także opinie na temat sposobu pomagania rodzinom, gdzie stosowana jest przemoc. Postawa sąsiadów – świadków przemocy często określa szybkość reagowania i ewentualnej interwencji umożliwiającej zatrzymanie przemocy. Badania można przeprowadzić za pomocą ankiet i/lub wywiadów.
4. Przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy pracowników służb i placówek stykających się z problemem przemocy na danym terenie, a także poziom ich kwalifikacji potrzebnych do skutecznego pomagania.
5. Przygotowanie raportu o przemocy w rodzinie i zasobach środowiska lokalnego. Będzie on jednym z najważniejszych elementów tworzących system przeciwdziałania przemocy w rodzinie w naszej gminie.

B. Szczegółowe działania w gminie Jastrzębia.

1. Udział pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia, członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dzielnicowych w szkoleniach zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej, (jak udzielać wsparcia, w jaki sposób kierować ofiarę przemocy do różnych instytucji, wzmacnianie konsekwentnych zachowań i postaw).
2. Systematyczna edukacja społeczności gminy Jastrzębia poprzez pracę socjalną, informacje na tablicach ogłoszeń, lokalne media, która ma przede wszystkim na celu odkłamanie mitów i stereotypów utrudniających pomaganie ofiarom przemocy w rodzinie, a także pokazywanie możliwości udzielenia pomocy i pozytywnych przykładów wyjścia z sytuacji przemocy.
3. Udział w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagowanie ulotek i broszur o tej tematyce.

4. Powołanie Gminnego koordynatora ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z następującym zakresem działań:

- analiza wniosków składanych do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe i wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o przemocy domowej,
- kierowanie i koordynowanie prac Interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- przyjmowanie wniosków dotyczących przemocy w rodzinie i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- tworzenie własnych dokumentów potwierdzających występowanie przemocy w rodzinie, takich jak: notatki służbowe, protokoły z rozmów z ofiarami przemocy w rodzinie i członkami ich rodzin,
- prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie – zgodnie z zapisami Niebieskiej Karty,
- występowanie do Prokuratury o wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie o znęcanie się nad rodziną,
- występowanie do Policji z wnioskiem o podjęcie działań interwencyjnych przez dzielnicowego lub o podjęcie innych działań prewencyjnych w sprawach, gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie,
- odwoływanie się od decyzji prokuratora, jeżeli zapadła decyzja o umorzeniu postępowania, a odwołanie jest zasadne,
- motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w programach korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,
- inicjowanie i podejmowanie natychmiastowych interwencji powstrzymujących przemoc, poprzez działania Zespołu interwencji domowej,
- monitorowanie prowadzonych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie całości dokumentacji w sprawach przemocy domowej,
- występowanie w charakterze świadka w sprawach o przestępstwo z art.207 kk, (o znęcanie się nad rodziną), w postępowaniu przygotowawczym i postępowaniu karnym przed sądem.

5. Powołanie Interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w składzie:

- Przewodniczący Zespołu – Koordynator ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- przedstawiciel Urzędu Gminy,
- przedstawiciel Policji,
- przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej,
- przedstawiciel Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciel placówek oświatowych,
- przedstawiciel służby zdrowia.

PRZEWODNICZĄCY
ZESPOŁU
Cezary Pietruszewski

